

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «ПАТОМОРФОЛОГІЯ ТА ПАТОФІЗІОЛОГІЯ»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітній ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Група	I МСв 11
Мова викладання	Українська
Кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра фундаментальних дисциплін
Викладачі курсу	Борщ Ірина Степанівна
Контактна інформація викладача	i.borshch@lma.edu.ua Група у Viber, GoogleClassroom.
Консультації	Відповідно до розкладу консультацій. Можливі он-лайн консультації через ZOOM, Meet. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Опис навчальної дисципліни	Кількість кредитів – 5 Загальна кількість годин – 150 Модулів – 2 Рік підготовки – 2-й Семестр – 3,4 Лекції – 32 год. Практичні заняття – 41 год. Самостійна робота – 77 год.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Патоморфологія та патофізіологія» є нормативною дисципліною зі спеціальності Сестринська справа. Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати здобувачам фахової передвищої освіти необхідні знання для опанування клінічних дисциплін загального та фахового спрямування. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: загальні закономірності виникнення, розвитку та завершення патологічних процесів, морфологічні зміни при них, типові патологічні процеси та порушення обміну речовин, типові порушення у різних органах і системах організму.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення дисципліни є розкриття механізмів функціонування та морфологічні зміни окремих структур людського організму, організму як єдиного цілого за умов впливу патогенних чинників і розвитку захворювання, використання даних знань для діагностики патологічних процесів, оцінки ефективності лікування, прогнозування хвороби, інтерпретації результатів досліджень тощо. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні

	<p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – предмет, завдання і методи патоморфології та патофізіології; – основні етапи розвитку патоморфології та патофізіології в Україні; – основні поняття загальної нозології; – об’єкти та методи дослідження; – визначення хвороби, періоди її розвитку; – загальні закономірності розвитку, перебігу та наслідки хвороби; – загальні закономірності механізмів патогенної дії факторів зовнішнього середовища (барофакторів, іонізуючого випромінювання тощо); – загальні закономірності механізмів патогенної дії факторів внутрішнього середовища (спадковості, реактивності тощо); – причини, механізми розвитку та функціональні й морфологічні прояви типових патологічних процесів; – причини, механізми розвитку та функціональні й морфологічні прояви найбільш поширених патологічних процесів у органах і системах; – причини, механізми розвитку та морфологічні прояви найбільш поширених захворювань; – прояви зміненої структури органу на життєдіяльність організму людини; – зміни біопсійного матеріалу для діагностики хвороб; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – диференціювати періоди розвитку захворювань; – моделювати захворювання на тваринах і досліджувати зміну функцій їх органів і систем; – диференціювати подібні за проявами патологічні процеси; – обґрунтовувати вибір методів діагностики захворювань; – використовувати дані лабораторних, клінічних і функціональних досліджень для встановлення медсестринського діагнозу; – визначати зміни структури і функції в організмі, які виникають в результаті пошкоджень або природжених порушень; – визначати вплив соціальних умов та праці на розвиток хвороби; – робити висновки про значення розтинів (аутопсії); – диференціювати макроморфологічні зміни в органах або тканинах при патологічних процесах; – інтерпретувати морфологічну картину захворювань; – дотримуватися правил техніки безпеки та охорони праці молодшими спеціалістами під час роботи.
<p>Програмні результати навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Застосувати комп’ютерні та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів діяльності. • Відтворити навчальний матеріал усно/письмово/при виконанні типових професійних задач в імітованих умовах. • Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді. • Дотримуватися принципів професійної етики, толерантної та неосудливої поведінки. • Дотримуватися принципів загальнолюдської моралі та поваги до людської гідності.
<p>Політика курсу</p>	<p>Дотримання принципів академічної доброчесності. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і мо-</p>

жливостей. Під час виконання письмових контрольних робіт, модульних контрольних, тестування, підготовки до відповіді на екзамені користування зовнішніми джерелами заборонено. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології.

Під час занять здобувачі фахової передвищої освіти діють із позицій академічної добросовісності, професійної етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку Академії. Під час боротьби з епідемією COVID-19 виконують всі настанови протиепідеміологічного режиму: носять маски, дотримуються соціальної дистанції, використовують антисептики. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять.

Студенти повинні відвідувати усі лекції, практичні заняття курсу та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Політика дедлайну.

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання усіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять.

Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини може проводитися також улюбий зручний час для викладача.

Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій передбачених нормативними документами Академії, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
III СЕМЕСТР		
1.	Патоморфологія і патофізіологія, як наука. Патогенна дія на організм факторів довкілля. Роль спадковості та конституції в розвитку патології	2
2.	Альтерація. Дистрофії. Регенерація	2
3.	Реактивність організму. Імунопатологічні процеси. Алергія	2
4.	Патофізіологія місцевого кровообігу. Гіпоксія.	2
5.	Запалення. Гарячка	2
6.	Пухлини. Основні типи порушення обміну речовин	2
7.	Патологія системи еритроцитів	2
8.	Патологія системи лейкоцитів та гемостазу	2
	Разом за III семестр:	16
IV СЕМЕСТР		
9.	Патологія дихальної системи	2
10.	Патологія серця	2
11.	Патологія судин	2
12.	Патологія травної системи	2
13.	Інфекційні хвороби	2
14.	Патологія сечостатевої системи. Патоморфологія вагітності, постнатального і перинатального періодів	2

15.	Патофізіологія нервової системи	2
16	Патофізіологія ендокринної системи	2
	Разом за IV семестр:	16
	Разом:	32

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
III СЕМЕСТР		
1.	Патоморфологія та патофізіологія як наука. Загальна нозологія.	2
2.	Патогенна дія на організм факторів довкілля. Роль спадковості та конституції в розвитку патології	2
3.	Альтерація. Дистрофії. Регенерація	2
4.	Реактивність організму. Патологія імунної системи	2
5.	Алергія	2
6.	Патофізіологія місцевого кровообігу. Гіпоксія	2
7.	Запалення. Гарячка	2
8.	Пухлини	2
9.	Основні типові порушення обміну речовин	2
10.	Патологія системи еритроцитів	2
11.	Патологія системи лейкоцитів та гемостазу	2
12.	<i>Модульний контроль 1.</i> Загальна патоморфологія та патофізіологія. Патологія крові	2
	Разом за III семестр:	24
IV СЕМЕСТР		
13.	Патологія дихальної системи	2
14.	Патологія серця	2
15.	Патологія судин	2
16.	Патологія травної системи	2
17.	Інфекційні хвороби	2
18.	Патологія сечостатевої системи. Патоморфологія вагітності, постнатального і перинатального періодів	2
19.	Патофізіологія нервової системи	2
20.	Патофізіологія ендокринної системи	2
21.	<i>Модульний контроль 2.</i> Патологія органів і систем	1
	Разом за IV семестр:	17
	Разом:	41

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
III СЕМЕСТР		
1.	Сучасні методи патоморфологічних досліджень. Українські патоморфологи та патофізіологи	4
2.	Патогенна дія сучасних фізичних факторів на організм	4
3.	Загальне ожиріння	4
4.	Аутоалергійні хвороби	4

5.	Роль тканинних гіпоксій у розвитку патології	4
6.	Сучасні теорії пухлинного росту	4
7.	Подагра як порушення білкового обміну речовин	4
8.	Роль води при голодуванні	4
9.	Патоморфологія лімфогранульоматозу	4
10.	<i>Підготовка до модульного контролю 1</i>	4
	Разом за III семестр:	40
IV СЕМЕСТР		
11.	Бронхоектатична хвороба	4
12.	Етіопатогенез колагенозів	4
13.	Емболія навколоплідними водами	4
14.	Спадкові ферментопатії	4
15.	Порушення функцій слинних залоз	4
16.	Амілоїдоз нирок	4
17.	Порушення недіуретичних функцій нирок	3
18.	Міхуровий занесок	3
19.	Загальний адаптаційний синдром	3
20.	<i>Підготовка до модульного контролю 2</i>	4
	Разом за IV семестр:	37
	Разом:	77

Література для вивчення дисципліни	<p>Основна (базова):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Никитин А.В., Переверзев Б.М., Гусманов А.К. Основы диагностики заболеваний внутренних органов. – М.: Март, 2003. 2. О कोरोков А.Н. Диагностика заболеваний внутренних органов. – М.: Медицинская литература, 2000. 3. Серкова В.К., Станіславчук М.А., Монастирський Ю.І. Факультетська терапія. – Вінниця: Нова книга, 2005. 4. Шегедин М.Б., Шуляр І.А., Подносова Л.М., Дацко Л.П., Шавала О.Т. Медсестринство у внутрішній медицині. – Київ.: Медицина, 2009. 5. Яворський О.Г. Основы внутренней медицины. Пропедевтика внутренних хвороб. – Київ.: Здоров'я, 2004. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Демченко О.К. Медсестринство в терапії. – К.: Здоров'я, 2002. 2. Єпішина А.В. Пропедевтика внутренних хвороб з доглядом за терапевтичними хворими. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. 3. О कोरोков А.Н. Лечение заболеваний внутренних органов. – М.: Медицинская литература, 2000. 4. Хворостінка В.М., Журавльова Л.В., Мойсеєнко Т.А. Факультетська терапія. – Харків: Факт, 2002.
Поточний та підсумковий контроль	<p>Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті з обов'язковим виставленням оцінки.</p> <p>Підсумковий контроль проводиться у вигляді: Диференційованого заліку: це тестовий контроль, в якому студенти розв'язують 60 тестів. Тести побудовані у вигляді ситуаційних задач, з яких тільки одна відповідь є правильною.</p>
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися	<p><i>Лекції</i> проводяться з використанням мультимедійних презентацій.</p> <p><i>Практичні заняття</i> проводяться з використанням методичних рекомендацій, мультимедійних презентацій, робочих зошитів.</p>

<p>під час викладання курсу</p>	<p>Самостійна позааудиторна робота студентів забезпечується методичними рекомендаціями та робочим зошитом для її виконання. У разі роботи в дистанційному режимі використовуватиметься віртуальне навчальне середовище MOODLE, Zoom, GoogleMeet, GoogleClassroom. Лекції та практичні заняття будуть вестися за допомогою програм електронної комунікації Zoom, GoogleMeet, GoogleClassroom. Поточна комунікація з викладачем буде здійснюватися в соціальних мережах Viber, WhatsAp (за вибором академічної групи).</p>																																																								
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>У звичайному режимі навчання. Вивчення курсу передбачає приєднання кожного студента до навчального середовища MOODLE, або GoogleClassroom. У режимі дистанційного навчання під час карантину. Вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного студента до програм ZOOM, або GoogleMeet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку студент має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.</p>																																																								
<p>Критерії оцінювання</p>	<p style="text-align: center;">Схема нарахування та розподіл балів</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th colspan="6">Поточне оцінювання, МК та самостійна робота</th> <th rowspan="3">СМО</th> <th rowspan="3">ПМО</th> <th rowspan="3">ECTS</th> <th rowspan="3">За національною шкалою</th> </tr> <tr> <th colspan="6">Модуль 1</th> </tr> <tr> <th>T1</th> <th>T2</th> <th>...Tn</th> <th>САП</th> <th>МК 1</th> <th>МО</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table> <p>T₁ – T_n – теми занять до модульного контролю 1; САП – середнє арифметичне усіх позитивних оцінок в національній шкалі, яке переводиться у 100 – бальну шкалу; МК модульний контроль; МО (модульна оцінка) – середнє арифметичне САП та МК; СМО (семестрова модульна оцінка) – це середньоарифметична МО; ПМО (підсумкова модульна оцінка) – виставляється в кінці вивчення дисципліни за 100 – бальною, національною шкалою та ECTS.</p> <p style="text-align: center;">Шкала оцінювання: національна та ECTS</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th>За 100-бальною шкалою</th> <th>За національною шкалою</th> <th>За шкалою ECTS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td>відмінно</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>80-89</td> <td>добре</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>70-79</td> <td>добре</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60-69</td> <td>задовільно</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>51-59</td> <td>задовільно</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>35-50</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td>FX</td> </tr> <tr> <td>0-34</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр</td> <td>F</td> </tr> </tbody> </table>	Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО	ECTS	За національною шкалою	Модуль 1						T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО											За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS	90-100	відмінно	A	80-89	добре	B	70-79	добре	C	60-69	задовільно	D	51-59	задовільно	E	35-50	незадовільно з можливістю повторного складання	FX	0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр	F
Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО					ECTS	За національною шкалою																																												
Модуль 1																																																									
T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО																																																				
За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS																																																							
90-100	відмінно	A																																																							
80-89	добре	B																																																							
70-79	добре	C																																																							
60-69	задовільно	D																																																							
51-59	задовільно	E																																																							
35-50	незадовільно з можливістю повторного складання	FX																																																							
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр	F																																																							
<p>Питання до підсумкового контролю</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Хвороба: визначення, стадії. 2. Термінальні стани. Найважливіші методи реанімації. 3. Види іонізуючого випромінювання. Первинний механізм дії іонізуючих променів. 4. Гостра променева хвороба: форми та стадії. 5. Дія зниженого атмосферного тиску на організм. Сидром декомпресії. 6. Дія підвищеного атмосферного тиску на організм. Кесонна хвороба. 																																																								

7. Види мутацій. Найважливіші мутагени.
8. Методи діагностики спадкових хвороб.
9. Типи передачі спадкових хвороб. Моногенне та полігенне успадкування.
10. Хромосомні хвороби.
11. Ферментопатії.
12. Принципи профілактики і лікування спадкових хвороб.
13. Конституція, класифікація конституційних типів за Сіго та Чорноручьким.
14. Діатези: види, коротка характеристика.
15. Альтерація. Види дистрофій.
16. Паренхіматозні білкові дистрофії.
17. Мезенхімальні білкові дистрофії.
18. Жирові дистрофії.
19. Вуглеводні дистрофії.
20. Звапніння.
21. Атрофія. Некроз. Апоптоз.
22. Види некрозу. Гангрена.
23. Регенерація, види.
24. Види організації тканин.
25. Реактивність і резистентність, види. Біологічні бар'єри.
26. Фагоцитоз: визначення, стадії та механізми. Система мононуклеарних фагоцитів.
27. Імунодефіцитні захворювання. Класифікація, приклади.
28. Імунодепресивні стани. СНІД.
29. Алергія: визначення поняття, причини, класифікація алергійних реакцій за методами Кумбса і Джела.
30. Стадії алергійних реакцій.
31. Найважливіші медіатори алергії.
32. Аутоалергія.
33. Артеріальна та венозна гіперемія.
34. Ішемія. Стаз.
35. Тромбоз.
36. Емболія.
37. Запалення: визначення, основні компоненти запальної реакції, місцеві ознаки.
38. Медіатори запалення.
39. Альтерація при запаленні.
40. Порушення місцевого кровообігу при запаленні.
41. Ексудація й еміграція при запаленні. Види ексудатів.
42. Гарячка: визначення, види гарячки за походженням, роль екзо- та ендогенних пірогенів.
43. Стадії гарячкової реакції.
44. Види температурних кривих.
45. Перегрівання.
46. Пухлини: визначення, поняття, види анаплазій.
47. Канцерогени: їх класифікація. Приклади.
48. Три етапи в патогенезі пухлинного росту.
49. Ознаки доброякісних і злоякісних пухлин.
50. Голодування, його види. Характеристика періодів повного голодування.
51. Білково-калорійна недостатність.
52. Цукровий діабет, його типи.
53. Інсулінозалежний цукровий діабет.
54. Інсулінонезалежний цукровий діабет.
55. Основні симптоми цукрового діабету, їх патогенез.
56. Ожиріння.

57. Атеросклероз: визначення, стадії патогенезу.
58. Форми ліпопротеїдів крові, їхня роль у виникненні атеросклерозу.
59. Спадкові аномалії обміну амінокислот.
60. Зміни загального об'єму крові — класифікація, приклади.
61. Крововтрата. Негайні і віддалені механізми компенсації.
62. Синдром дисемінованого внутрішньосудинного зсідання крові.
63. Геморагічні діатези (синдроми гіпокоагуляції).
64. Анемія. Визначення поняття, патогенетична класифікація.
65. Гемолітичні анемії.
66. Залізодефіцитні анемії.
67. В₁₂-дефіцитні анемії.
68. Лейкоцитози та лейкопенії.
69. Гострі лейкози. Етіологія, патогенез.
70. Хронічні лейкози. Етіологія, патогенез.
71. Картина крові при різних видах лейкозу.
72. Серцева недостатність при ураженні міокарда.
73. Серцева недостатність від перевантаження.
74. Гіпертрофія міокарда.
75. Інфаркт міокарда, етіологія, патогенез.
76. Гіпертонічна хвороба. Етіологія, патогенез.
77. Бронхопневмонії: етіологія, патогенез, ускладнення, наслідки.
78. Крупозна пневмонія: етіологія, патогенез, наслідки.
79. Гострий і хронічний бронхіт, емфізема (патогенез, види, ускладнення).
80. Бронхоектатична хвороба. Види бронхоектазів.
81. Бронхіальна астма: етіологія, патогенез, наслідки.
82. Задишка, періодичне і термінальне дихання. Апноє.
83. Асфіксія, етіологія, механізм утворення стадій асфіксії.
84. Дихальна недостатність I і II типу.
85. Дихальна недостатність внаслідок порушення вентиляції легень.
86. набряк легенів, етіологія, стадії.
87. Гіпоксії, механізми компенсації.
88. Ангіни: етіологія, види, ускладнення.
89. Гострі гастрити, види, етіологія, патогенез.
90. Хронічні гастрити, види, етіологія, патогенез.
91. Виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки: етіологія, патогенез.
92. Апендицит: етіологія, етапи розвитку, морфологічна картина, наслідки.
93. Розлади травлення, пов'язані з порушенням виділення жовчі і підшлункового соку.
94. Перитоніт: види, морфологічні прояви, ускладнення.
95. Токсична дистрофія печінки. Печінково-клітинна недостатність.
96. Гепатити (види, патогенез, ускладнення).
97. Вірусний та алкогольний гепатити.
98. Гепатози: етіологія, види, морфологічна картина.
99. Цирози печінки (визначення, види). Портальна гіпертензія.
100. Жовчнокам'яна хвороба. Жовтяниця (види).
101. Блювота: види, етіологія, патогенез, наслідки.
102. Пронос: види, етіологія, патогенез, наслідки.
103. Закреп: види, етіологія, патогенез, наслідки.
104. Підпечінкові жовтяниці: етіологія, патогенез, наслідки.
105. Надпечінкові жовтяниці: етіологія, патогенез, наслідки.
106. Печінкові жовтяниці: етіологія, патогенез, наслідки.
107. Дифузний гломерулонефрит — етіологія, патогенез, наслідки.
108. Гостра ниркова недостатність — причини, стадії.
109. Нефротичний синдром, його ускладнення.

110. Хронічна ниркова недостатність. Етіологія. Патогенез.
111. Уремія.
112. Прояви ниркової недостатності: набряки, артеріальна гіпертензія, анемія, ацидоз.
113. Пієлонефрит (види, патогенез, наслідки).
114. Цистит: етіологія, патогенез, морфологічна картина, наслідки.
115. Висхідні інфекції статевих органів (види, ускладнення).
116. Аномалії розвитку статевих органів.
117. Центральні, периферійні та залозисті механізми ендокринних розладів.
118. Гіперфункція адено- і нейрогіпофіза.
119. Гіпофункція адено- і нейрогіпофіза.
120. Гіперфункція щитоподібної залози.
121. Гіпофункція щитоподібної залози.
122. Гостра і хронічна недостатність надниркових залоз.
123. Гіперфункція кіркового і мозкового шару надниркових залоз.
124. Паралічі і парези.
125. Рухові розлади при ураженні мозочка.
126. Біль, його види. Патогенез болю.
127. Порушення нервової трофіки. Нейродистрофічний процес.
128. Порушення функцій вегетативної нервової системи. Вегетативна дистонія.
129. Етіологія і патогенез неврозів.
130. Гестози вагітних.
131. Самовільний аборт: етіологія, стадії розвитку, наслідки.
132. Ускладнення перинатального періоду.
133. Ембріопатії, фетопатії (види).
134. Пологова травма (види, наслідки).
135. Гострі респіраторні вірусні інфекції.
136. Дитячі вірусні та бактеріальні інфекції.
137. Дифтерія.
138. Туберкульоз.
139. Черевний тиф. Сальмонельоз.
140. Дизентерія.

Опитування

Анкету з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу